

یادداشت

منابع طبیعی در خطر است

حسین عبیری گلپایگانی
کارشناس مسکن

نحوه برداشت از منابع اولیه از اهمیت زیادی برخوردار است. ما وقتی کالای بی کیفیت تولید می کنیم، باید از منابع بیشتری برای باز تولید آن محصول خرج کنیم. بنابراین زمانی که ما برای ساخت وساز از مصالح بی کیفیت استفاده می کنیم، بعد از مدتی مستهلک می شود و مجبور هستیم دوباره برای بازسازی و ساخت مجدد آن ساختمان کلی وقت و هزینه صرف کنیم. حال اگر سیستم بازیافت عمرانی هم دچار ضعف و نقض باشد، این مشکل دوچندان می شود، چرا که منابع طبیعی و خدادادی محدود است و بازیافت برخی از مواد هزاران سال طول می کشد، از طرفی با استفاده بی رویه از این منابع، سرمایه های ملی برای آیندگان به نابودی کشیده می شود. گاهی به اشتباه شنیده می شود که پسماند های عمرانی و ساختمانی تنها از جنبه زیباسازی شهری می توانند آلودگی های بصری ایجاد کنند و محیط زیست را به خطر نمی اندازند، اما نکته حائز اهمیت این است که پسماند های ساختمانی همانند سایر زباله های شهری می توانند برای محیط زیست مخرب باشند، چراکه بسیاری از این پسماندها به طور شبانه و غیر قانونی در بستر رودخانه ها و دریا ریخته می شوند و با ایجاد آبرگر فنگی به شدت گرفتن سیلاب ها در برخی مناطق دامن می زنند. همچنین، پسماند هایی که در کنار جاده ها و مسیرهای بین شهری ریخته می شود، تصادفات و راه بندن های طولانی را پدید می آورند. با رها کردن زباله های ساختمانی و بی توجهی به بازیافت آنها، بخش عظیمی از منابع طبیعی به حال خود رها می شوند و به چرخه تولید باز نمی گردند، از این رو ضرورت دارد که در کشور ما سرمایه گذاری و فناوری های نوین راه خود را به این سمت پیدا کنند تا دیگر شاهد هدر رفت سرمایه ملی نباشیم. باید با اصلاح الگوی مصرف برداشت منابع طبیعی را کاهش دهیم و از این منابع به طور کامل استفاده کنیم. همچنین، بتوانیم بعد از تبدیل شدن این منابع به پسماند، عملیات بازیافت را به طور کامل اجرا کنیم تا دوباره قابل استفاده شوند. متأسفانه در دهه های اخیر شاهد بی کیفیت شدن مصالح ساختمانی تولید شده در کشور هستیم. این موضوع علاوه بر این باعث ساخت وساز های ناایمن و غیر استاندارد، برداشت از منابع طبیعی را چند برابر می کند و در مرحله بازیافت نیز بلااستفاده می شود. باید دانست که مصالحی که بعد از ۲۰ سال مستهلک می شود، در برابر مصالح باکیفیتی که بیش از ۱۰۰ سال سالم می کند، ۵ برابر بیشتر به منابع طبیعی ضرر می رساند، از این رو ساخت وساز استاندارد با مصالح باکیفیت می تواند در حفظ منابع طبیعی مان نقش کلیدی ایفا کند. صنایع ساختمان جزو صنایع مادر است که نیاز مبرم به منابع طبیعی دارد. برای تولید هر یک از مصالح ساختمانی هزینه و وقت زیادی صرف می شود، چراکه مواد اولیه بیشتر این مصالح از معادن کشور تهیه و با هزینه های سنگین حمل و نقل به کارخانجات تولید مصالح ساختمانی می رسد و در نهایت برای ساخت وساز آماده می شود. با نگاهی به مراحل بازیافت پسماند های عمرانی مشاهده می کنیم که این فرآیند بسیار کم هزینه تر و کم درسر از تولید است و به محیط زیست کمک می کند. حجم بالای زباله های شهری به ویژه نخاله های ناشی از تخریب بافت های فرسوده منجر به بروز مشکلات فراوان در مناطق پرجمعیت می شود، از این رو توجه به بازیافت آنها به دلیل مسائل زیست محیطی، کمبود مکان های دفع زباله، ایجاد منظره ای نامناسب و کمبود مصالح اولیه امری بسیار ضروری است. در حال حاضر مدیریت نخاله های ساختمانی دانشی بسیار ضروری است که با تصمیم گیری اصولی، برنامه ریزی دقیق و کنترل تولید دورریز های ساختمانی همراه است.

نکته

سیدحسین نقوی حسینی:

تمام مشکلات ما با چین و روسیه حل نمی شود

یک فعال سیاسی اصولگرا درباره اشتباهات محاسباتی دولت در حوزه سیاست خارجی گفت: اگر دولت آقای رئیسی نگاه به شرق دارد، به پیمان شانگهای پیوست و امروز سعی می کند با مسکو و یکن قراردادهای بلندمدت تجاری و اقتصادی ببندد. سیدحسین نقوی حسینی بیان کرد: چین اگر اقتصاد اول دنیا نباشد حتما اقتصاد دوم دنیاست و روسیه نیز همچنان جزء قدرت های جهانی محسوب می شود. غربی ها نمی توانند امروز به ایران نقد کنند که چرا به سمت تقویت روابطش با شرق می رود. آمریکا یک بار ایران را با برجام سوزاند بنابراین نباید توقع کند که ایران به سمت شرق نرود. این تحلیلگر مسائل سیاست خارجی اظهار کرد: البته چین و روسیه نیز براساس منافع ملی شان تصمیم می گیرند بنابراین اگر دولت آقای رئیسی انتظار داشته باشد که چین و روسیه ببایند و تمام مشکلات ما حل کنند، حتی حاضر شوند برای ارتباط با ایران جلوی آمریکا و اروپا بایستند و وارد جنگ اقتصادی با غرب شوند، قطعاً توقع درستی نیست. وی ادامه داد: الان چین با آمریکا حدود ۵۰۰ میلیارد دلار در سال مراده اقتصادی دارد، بنابراین از مناسبات خود با آمریکا و اروپا مراقبت می کند. روس ها نیز در تنظیم روابطشان با غرب قطعاً ملاحظاتی را بر پایه منافع ملی شان اعمال می کنند. پس اگر کسی در دولت فکر کند همه مشکلات ایران با چین و روسیه حل خواهد شد، قطعاً فکر نادرستی دارد. حسین نقوی حسینی با بیان اینکه ایران باید توقعش در اندازه واقعیت هایی باشد که اتفاق می افتد، گفت: متأسفانه دولت همت و تلاش لازم را برای پیشبرد گفت وگوهای برجامی به خرج نداد، البته غربی ها به تعهدات برجامی شان عمل نکردند و در آینده نیز نخواهند کرد اما ما نیز مثل آنها باید با برگ بر جام بازی کنیم و غربی را به بن بست بکشانیم. وی افزود: وقتی مذاکرات برجامی را متوقف می کنیم و آن را به بن بست می کشانیم، طبیعی است که غربی ها در مقام مدعی ظاهر می شوند و بیشتر علیه ما تبلیغات می کنند. نتیجه آن خواهد بود که فضای بین المللی بیشتر علیه ما موضع می گیرد و طبعاً مشکلات ما نیز بیشتر می شود. اگر دستگاه دیپلماسی دولت بهتر واقعیت های عرصه بین الملل را تجزیه تحلیل کند و برای هر موضوعی استراتژی و تاکتیک موثری را برگزیند، قطعاً ضررهای کمتری نصیب ما می شود و منافع بیشتری را از این نوع بازیگری خواهد برد.

فرشاد مومنی در گفت وگو با «آرمان ملی»:

برخی می خواهند از نظر اقتصادی پوست خریزه زیرپای دولت بگذارند

اراده ای مشکوک در پی بی اهمیت کردن کسری مالی دولت است

برنامه ریزی، حالت مناسک پیدا کرده است

در عصر شوک های برون زاز بست می کنیم

تمایل به اصلاح خطاهای گذشته در بودجه مشاهده نمی شود

در یک ساخت توسعه نیافته محیط زیست بی قدرت ترین بخش اقتصاد است

وقتی دولت به سمت شوک درمانی می رود اولین ضربه را به خود وارد می کند

یکشنبه
۱۴۰۱/۱۲/۰۷
شماره ۱۵۰۲
۲۰ شعبان ۱۴۴۴ / ۲۶ فوریه ۲۰۲۳

armanmeli.ir

آرمان ملی – احسان انصاری: در حالی که به روزهای پایانی سال نزدیک می شویم آنچه برای افکار عمومی حائز اهمیت است وضعیت اقتصادی جامعه در سال آینده است. این در حالی است که کسری مالی دولت، نوسان ارز و چالش های بین المللی مشکلاتی هستند که دولت برای بهبود وضعیت معیشتی مردم پیش روی خود می بیند. «آرمان ملی» برای بررسی چشم انداز پیش روی اقتصاد کشور در سال آینده با دکتر فرشاد مومنی، اقتصاددان گفت وگو کرده است. مومنی معتقد است: «ما سه گروه آسیب پذیر خواهیم داشت که عبار تنداز: نهاد دولت، تولیدکننده ها و عامه مردم. مطالعات سازمان برنامه و بودجه می گوید آسیب پذیری نهاد دولت ۵.۳ برابر مردم و تولیدکننده هاست. همه ذهن ها صرف این می شود که به فلان موسسه یا فلان دانشگاه آنقدر پول داده اند که در نوع خود مهم است، اما اگر کسی یک بینش ژرف اندیشانه داشته باشد می داند که هیچ چیز به اندازه بحران مالی دولت، امنیت ملی را تهدید نمی کند. یک اراده مشکوک در بی اهمیت کردن کسری مالی دولت و هم در پنهان کردن اندازه واقعی کسری دولت وجود دارد که در بودجه ۱۴۰۲ تشدید شده است.» در ادامه حاصل این گفت وگو را می خوانید.

با توجه به بودجه تدوین شده برای سال آینده،

نوسان قیمت ارز و همچنین چالش های بین المللی آیا می توان نسبت به بهبود وضعیت اقتصادی مردم در سال آینده خوشبین بود؟

مادر دورانی زندگی می کنیم که به آن عصر شوک های برون زامی گویند. یعنی کشورهایی که علمی اداره می شوند از طریق محور قرار دادن تولید، قدرت انعطاف خود را در برابر شوک ها افزایش می دهند. شما هر کتاب ابتدایی برنامه ریزی توسعه را باز کنید متوجه می شوید برنامه ریزی ۷ فلسفه بنیادی دارد. وقتی ما در این اسنادی که تحت عنوان برنامه میان مدت یا برنامه یک ساله ارائه می شود می بینیم ردی از این موارد نیست لذا می شود گفت برنامه ریزی حالت مناسک پیدا کرده است و به اسم برنامه ریزی رانت توزیع می شود. بر اساس مفاد قانون تنظیم بخشی از

مقررات مالی دولت، به مجری بودجه اجازه داده شده حدود ۲۰ درصد از کل اعتبارات عمرانی را جابه کند. از طرفی در ۵۰ سال گذشته بین ۲۰ تا ۴۵ درصد ردیف های بودجه، ردیف های متفرقه است. در چنین شرایطی ما سه گروه آسیب پذیر خواهیم داشت که عبارتند از نهاد دولت، تولیدکننده ها و عامه مردم. مطالعات سازمان برنامه و بودجه می گوید، آسیب پذیری نهاد دولت ۵.۳ برابر مردم و تولیدکننده های است. همه ذهن ها صرف این می شود که به فلان موسسه یا فلان دانشگاه آنقدر پول داده اند که در نوع خود مهم است، اما اگر کسی یک بینش ژرف اندیشانه داشته باشد می داند که هیچ چیز به اندازه بحران مالی دولت، امنیت ملی را تهدید نمی کند. یک اراده مشکوک در بی اهمیت کردن کسری مالی دولت و هم در پنهان کردن اندازه واقعی کسری دولت وجود دارد که در بودجه ۱۴۰۲ تشدید شده است.

چرا تلاش می شود کسری واقعی دولت پنهان شود؟

گزارش مرکز پژوهش های مجلس از بودجه نشان می دهد که بیش برآوردهای قابل توجه درباره برخی اقلام منابع عمومی وجود دارد. این یعنی برای اینکه مجوز اعمال هزینه داشته باشند، درآمد خود را بیشتر مطرح می کنند. همان گزارش می گوید بیش برآوردی در اندازه صادرات نفت، ارقام های ادعایی راجع به واگذاری شرکت های دولتی و مولدسازی دارایی های دولت چشمگیرتر است. در کنار این ما می بینیم که هزینه های دولت در بودجه با کم برآوردی هم مواجه است. مرکز پژوهش های مجلس می گوید منابع پیش بینی شده برای خرید گندم صفر است. متأسفانه هر بار هم کاری می خواهند بکنند ابتدا سراغ بخش کشاورزی می روند. از گزارش مرکز پژوهش ها می توانیم بفهمیم که برخی ارقام خارج از سقف بودجه عمومی تعیین شده

است. علاوه بر این موارد، مجوزهایی بدون سقف برای واگذاری نفت خام برای تعهدات و عناوینی قرار داده اند. در

تمام دنیا بیشترین اهتمام را بر قدرت بخشی به شرکت های ملی نفت شان دارند اما چنین خطاهایی در کشور ما رخ می دهد. چند نکته کلیدی دیگر در زمینه عدم شفافیت از بودجه برداشت می شود که یکی از آنها حذف الزام به افشای اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات کلان برخی اشخاص مرتبط با بانک هاست. یعنی ردی از تمایل به شفافیت و اصلاح خطاهای گذشته در بودجه مشاهده نمی شود. بودجه در سه سطح خرد، کلان و توسعه بررسی می شود. قانون، دولت را ملزم کرده منطق برنامه ای خود را ارائه دهد و بگوید به اعتبار مجوز هایی که برای هزینه کردن ارز و ریال می گیرد قرار است چه کارنامه ای رقم بزند؟ که ردی از این هم در بودجه ۱۴۰۲ مشاهده نمی شود.

یکی از موضوعات مهم بودجه سال آینده افزایش

مالیات است. این اقدام با توجه به چه اهدافی دنبال می شود؟ آیا جامعه ظرفیت پذیرش این موضوع را دارد؟

در بودجه سال آینده افزایش حقوق کارکنان دولت ۲۰ درصد پیش بینی شده درحالی که میزان مالیات بر درآمد کارکنان بخش عمومی ۲۶ درصد و میزان مالیات بر درآمد کارکنان بخش خصوصی ۶۷ درصد رشد داشته است. مرکز پژوهش های مجلس می گوید در سال ۱۴۰۰ کارمندان بخش عمومی و خصوصی به طور متوسط نفری ۴.۸ میلیون تومان مالیات داده اند در حالیکه شاغلان صنف طلا و جواهر ۷.۶ میلیون تومان، نمایشگاه دارها ۷.۴ میلیون

تومان، وکلای دادگستری ۱.۲ میلیون تومان و مشاوران املاک ۱.۳ میلیون تومان پرداخت کرده اند. حیرتانگیز است که مالیات عایدی بر ثروت را تهیه می کنند اما سود ناشی از سپرده بانکی و سود خرید و فروش سهام مشمول آن نمی شود. پس قرار است چه چیزی را مشمول کنید؟ از منظر اقتصاد سیاسی در یک ساخت توسعه نیافته، محیط زیست بی قدرت ترین بخش اقتصاد است. ۶۰ درصد بحران ها در دنیا به محیط زیست مربوط می شود که مصادیق آن در ایران جزو حادث ترین نمونه های دنیاست. ما ۶۶ رتبه سقوط در حوزه کیفیت محیط زیست تنها در دو ساله ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ تجربه کرده ایم. در لایحه بودجه ۱۴۰۲ رقمی که به حوزه محیط زیست تخصیص داده اند واقعا قابل گفتن نیست اما همین منابع نسبت به سال قبل ۱۰ درصد

نظر گرفت. گزارش وزارت کار می گوید نزدیک به یک سوم کل جمعیت با فقر معیشتی روبه روست. مرکز پژوهش ها می گوید تولیدکننده های ایرانی قادر به استفاده از ۶۱ درصد ظرفیت های تولیدی نصب شده خود نیستند یعنی چون تولیدکننده نمی تواند از عهده مطالبات بریابد و پول جور کند، ظرفیت خود را کاهش می دهد و مردمی که در تورم گرفتار هستند، نان آورشان هم بیکار می شود. اینجا بازار برای واردکننده ها گرم می شود. ما از موضع علمی می گویم می شود کشور را عالمانه تر اداره کرد اما ردی از این تلاش ها را در سند لایحه بودجه ۱۴۰۲ نمی بینیم.

دولت برای تغییر وضعیت معیشتی مردم چه تغییراتی باید در رویکرد خود به وجود بیاورد؟

در دو دهه گذشته مطالباتی رخ داده که متغیرهای سنتی شدت بخشنده به نابرابری های ناموجه در برابر سیاست های اقتصادی رنگ باخته اند. وقتی در دوران شوک درمانی ابعاد نگران کننده ای از هزینه برای دولت پیش آمده، تولید را رها می کند. ببینید در همین دورانی که وزیر جدید صمت آمده چندبار درباره زدخغه واردات خودرو حرف زده و چندبار درباره رفع موانع تولید سخن گفته است. تکان دهنده تر این است که ارز ترجیحی تولیدکننده دارو را حذف کردند اما به واردکنندگانی که قبلاً ارز ترجیحی نمی دادند، ارز می دهند. جامعه شناسان توسعه می گویند وقتی دولتی به

سمت شوک درمانی می رود اولین ضربه را به مغز خود وارد می کند. دولت فعلی اگر تجربه سی سال گذشته را نمی تواند بررسی کند، لااقل تجربه یک سال اخیر خود را ببیند. اگر تخصیص ها به سستی باشد که مطالبات مردم در آن سمت نیست، انتقادات و اعتراضات را ریشه دار خواهد کرد. برخی فکر می کنند با دستاوردسازی به اعتبار دولت اضافه می کنند.

همین گزارش ۵ ماهه تفریغ بودجه را ببینید. کسانی فکر

می کردند از حیث دفاع از دولت می توانند اما راهی دربار ه فروش نفت بدهند. آیا آنها فکر نمی کنند دیوان محاسبات بر حسب وظیفه خودش گزارش می دهد و اما راهی دقیق مشخص خواهد شد؟ چه کسی از اینگونه دفاعیات از دولت سود می برد؟ اگر کسانی فکر می کنند عدم شفافیت به دولت ها کمک می کنند تجربه احمدی نژاد در زمینه شفافیت گریزی چه کارنامه ای برای کشور رقم زد. یادمان نرفته که او با آن اداهای خاص خود می گفت می خواهم بودجه ای بنویسم که در جیب جایی می شود. با همه آن شعارهای ضدامپریالیستی و ضد صهیونیستی که او داشت، بی سابقه ترین شدت بخشی به وابستگی های به دنیای خارج را رقم زد که در تاریخ بی سابقه بود. اینها در گزارش مرکز پژوهش های مجلس ثبت شده است. عدم شفافیت همزاد فساد است. هرگز نشده که به اندازه دولت احمدی نژاد فساد مشاهده کرده باشیم. او باعث شده بود در یک فاصله ۲ ساله ایران ۸۰۰ رتبه در زمینه فساد سقوط کند. ما شرایطی را تجربه کردیم که فقط ۷ کشور در دنیا از نظر فساد، پایین تر از ایران بودند. دولت محترم خواستش باشد آتهایی که این پوست خریزه را زیر پاشی می اندازند، خیر خواه دولت و ملت ایران نیستند. به غیر از زیر ذره بین گذاشتن بودجه عمومی و سیاست های اقتصادی – اجتماعی دولت و تخصیص ها، ماجرای بودجه شرکت های دولتی هم باید بررسی شود. در دوسال اخیر، گزارش دیوان محاسبات در صحن علنی مجلس قرائت نشده است. امیدوارم مجلس گزارش دیوان را منتشر کند.

نگره

ردایده صلح جینی ناتحول جنگنده های اف ۱۶ به اوکراین

رئیس جمهور آمریکا به تازگی در سفری از پیش اعلام نشده، به مدت ۵ ساعت وارد کی یف – پایتخت اوکراین – شد و با ولادیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین به دیدار و گفت وگو پرداخت. جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی دولت بایدن در موضع گیری اعلام کرد که واشنگتن قبل از سفر رئیس جمهور آمریکا به اوکراین، این سفر را با طرف روسی جهت ممانعت از ایجاد هرگونه درگیری هماهنگ کرده بوده است. در واقع، بایدن با اخذ تضمین های امنیتی از روسیه وارد اوکراین شده است. نکته قابل تامل این است که ظاهر بخش های متعددی از سفر بایدن به اوکراین برخلاف آنچه به مقام های مسئول و جریان های رسانه ای اطلاع داده شده پیش رفته که ظاهر این اقدام با اهداف و محرک های امنیتی صورت گرفته است. یکی دیگر از پیام های اصلی سفر بایدن به کی یف پایتخت اوکراین و رایزنی های او و هیات همراهش با مقام های دولت اوکراین، تشدید درگیری احساسی و عاطفی دولت ها و ملت های غربی با جنگ اوکراین است. در واقع، انجام این قبیل بازدیدها و سفرهای نمادین از اوکراین مخصوصاً از جانب فردی همچون رئیس جمهور آمریکا، بیش از پیش جهان غرب را در معادله جنگ اوکراین از حیث احساسی درگیر می کند و البته که تاثیرات قابل ملاحظه ای را نیز بر نوع نگاه افکار عمومی غرب به مساله مذکور دارد.

تداوم حمایت های مالی و تسلیحاتی آمریکا از اوکراین

جو بایدن قبل از سفر به اوکراین از بسته کمک مالی و تسلیحاتی به اوکراین به ارزش ۱۰ میلیارد دلار رومانیی کرد و در جریان سفر به این کشور نیز بسته کمک تسلیحاتی به اوکراین به ارزش ۵۰۰ میلیون دلار را امضا کرد. موضوعی که در نوع خود برافساده اصلی سفر بایدن به اوکراین که همان ارائه جدی واشنگتن در حمایت از دولت اوکراین در برابر روسیه است تاکید دارد. تقریباً اغلب ناظران و تحلیلگران معتبر بین المللی این ایده را مطرح می سازند که امریکای کنونی در مورد جنگ اوکراین، حامی تداوم وضع موجود است. وضعی که در قالب آن می شود تا جای ممکن ارتش روسیه را تضعیف کرد و در عین حال، هزینه های خاصی را نیز به پوتین و طیف سیاسی همراه با وی که قدرت را در کرملین به دست دارند وارد کرد. در این چارچوب، اوکراینی ها عملاً به نیابت از آمریکا، به بهترین نحو ممکن طرف روسی را در شرایط خاصی قرار داده اند که در قالب آن، اهداف راهبردی غرب علیه قدرت نوظهور و چالشگری نظیر روسیه تأمین می شود.

ردایده صلح جینی

یکی از خبرهایی که در مدت اخیر در محافل غیررسمی و البته از سوی برخی رسانه ها بارها مورد اشاره قرار گرفته این است که دولت چین در پس پرده تلاش های فراوانی را انجام می دهد تا با میانجیگری، زمینه را برای تحقق آتش بس و صلح میان مسکو و کی یف فراهم کند. در این رابطه، به طور خاص مردم اوکراین این نگرانی را دارند که به واسطه نزدیکی چین با روسیه، کاملاً محتمل است که پیشنهادهای چین جهت برقراری آتش بس تضعیف کننده منافع ملی این کشور باشند. ایده ای که پیشتر افرادی نظیر هنری کسینجر وزیر خارجه سابق آمریکا و دانشمند شناخته شده علوم سیاسی و روابط بین الملل به آن اشاره داشته اند و تاکید کرده اند که این راهکار، تنها راه حل موثر جهت خاتمه دادن به جنگ اوکراین است. در این فضا، سفر بایدن به اوکراین و حمایت های قاطع سیاسی، مالی و تسلیحاتی وی از دولت این کشور، عملاً ایده غیررسمی صلح جینی را رد کرده و تداوم حمایت های مالی جهان غرب به رهبری آمریکا از اوکراین در نبرد علیه روسیه را خیر می دهد.

معای تحول جنگنده های اف ۱۶ به اوکراین

یکی از موضوعاتی که در ماه های اخیر بارها از سوی دولت اوکراین مورد اشاره قرار گرفته و جریان های سیاسی و رسانه ای غربی نیز مانور گسترده ای را در مورد آن انجام داده اند، درخواست های پیاپی کی یف از واشنگتن جهت تحویل جنگنده های اف ۱۶ و موشک های بُرد بلند به اوکراین است. بایدن در آخرین موضع گیری خود تاکید کرده که آمریکا فعلاً دست به این اقدام نخواهد زد. با این حال، گمانه زنی های مختلفی در مورد امکان تحویل جنگنده های مذکور به اوکراین از سوی یک کشور ثالث و متحد امریکا نظیر لهستان مطرح شده است.

افزایش هماهنگی نظامی و اطلاعاتی اوکراین و آمریکا

یکی از نکات مهم و قابل توجه در مورد سفر اخیر بایدن به اوکراین این مساله بوده است که بخش قابل توجهی از این سفر به رایزنی های پشت درهای بسته میان مقام های ارشد سیاسی، نظامی و امنیتی دو طرف اختصاص داشته است. در این راستا، به احتمال فراوان، مقام های ارشد دو طرف به ویژه در حوزه های نظامی و امنیتی، اطلاعات قابل توجهی را در جریان جلسات مذکور با یکدیگر رد و بدل کرده اند و این موضوع افزایش هماهنگی ها میان دو طرف در میدان های جنگ با دولت روسیه را به همراه خواهد داشت.